

МЕДІА, ЯК СУБ'ЄКТ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА НОТАРІАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Анна Геннадіївна СЕРВЕТНИК,

*доктор філософії, докторантка
Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0003-7012-0665>*

У сучасних умовах відкритості публічної влади та розвитку інформаційного суспільства зростає роль громадського контролю у сфері здійснення професійної діяльності, що має публічно-правове значення. Нотаріальна діяльність не є винятком, адже вона безпосередньо пов'язана із захистом прав та інтересів громадян. У цьому контексті особливої уваги потребує дослідження медіа як суб'єкта здійснення громадського контролю за нотаріальною діяльністю, визначення меж їх впливу та значення у забезпеченні прозорості й підзвітності нотаріату.

Медіа (засіб масової інформації) - засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою [1]. Ю. Ю. Калиновський слушно підкреслив, що ЗМІ – це один з найважливіших інститутів сучасного суспільства, який виконує різноманітні функції, а саме: інформування населення; освіти та соціалізації; реклами; розваги й мистецтва, виховання тощо. ЗМІ можуть виконувати також і негативні функції в суспільстві, впливаючи на правосвідомість населення: маніпулювання фактами, а на цій основі свідомістю громадян; дезінформації; участі в боротьбі за владу; тиражування антиправових зразків поведінки без надання їм належної оцінки [2]. Законом України «Про медіа» закріплено, що діяльність у сфері медіа ґрунтується на принципах свободи вираження поглядів і переконань, свободи поширення, обміну та отримання інформації, свободи діяльності суб'єктів у сфері медіа, у тому числі вільного визначення змісту інформації, свободи господарської діяльності у сфері медіа, гарантованості права на інформацію, відкритості та доступності інформації, достовірності і повноти інформації, правомірності одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, захищеності особи від втручання в її особисте та сімейне життя [1]. Будь-які обмеження зазначених свобод, у тому числі при прийнятті державними органами, органами місцевого самоврядування рішень, які забороняють або обмежують розповсюдження будь-якого медіа на території України, рішень про зупинення, анулювання або відмову у видачі ліцензій, про відмову у реєстрації суб'єкта у сфері медіа, можуть бути встановлені та застосовані лише на підставі закону, якщо це є необхідним у демократичному

суспільстві, а відповідне обмеження є пропорційним (ненадмірним) щодо поставленої мети. Обмеження зазначених свобод може здійснюватися лише в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. При впровадженні обмежень у сфері медіа державні органи, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи застосовують практику Європейського суду з прав людини як джерело права [1].

Цілком справедливим буде констатувати, що медіа відіграють ключову роль у здійсненні громадського контролю за нотаріальною діяльністю в Україні, оскільки саме вони виступають посередником між професійною нотаріальною спільнотою, органами державної влади та суспільством. Через журналістські матеріали, аналітичні публікації, розслідування, телерадіопрограми й цифрові платформи медіа забезпечують прозорість нотаріальної сфери, роблячи інформацію про її функціонування доступною та зрозумілою для широкого кола громадян. Це дозволяє суспільству формувати обґрунтовану думку щодо якості нотаріальних послуг, дотримання нотаріусами законодавства, етичних стандартів і принципів професійної доброчесності. Значення медіа в цьому контексті полягає також у здатності оперативно виявляти та публічно висвітлювати проблемні аспекти нотаріальної діяльності, зокрема випадки зловживань, конфлікту інтересів або недосконалості правового регулювання. Публічний розголос таких фактів стимулює реакцію з боку уповноважених органів, професійних самоврядних інституцій та самого нотаріального корпусу, сприяючи усуненню порушень і запобіганню їх повторенню. У цьому сенсі медіа виконують превентивну функцію, оскільки усвідомлення можливості суспільного осуду та репутаційних втрат спонукає нотаріусів діяти в межах закону й професійних стандартів. Крім того, медіа формують комунікативний простір для суспільного діалогу щодо розвитку нотаріату, реформування системи правничих послуг та підвищення рівня правової культури населення. Через експертні коментарі, інтерв'ю з фахівцями та пояснювальні матеріали громадяни отримують знання про свої права у нотаріальних правовідносинах і механізми їх захисту, що посилює реальний зміст громадського контролю.

Список використаних джерел

1. Про медіа / Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20/conv#Text>
2. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства як соціокультурний феномен: філософсько-правова рефлексія: дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук : спец. 12.00.12 "філософія права" / Калиновський Ю. Ю. Харків, 2010. 36 с